Oikeusministeriö NEUVOSTORAPORTTI OM2015-00461

LAVO Aittoniemi Eeva(OM) 07.12.2015

Asia
OSA-neuvosto 3.12.2015/Oikeusasiat

Kokous
Oikeus- ja sisäasiat -neuvosto 03.12.2015 - 04.12.2015

Neuvosto hyväksyi poliittisen yhteisymmärryksen asetuksesta, jolla helpotetaan tiettyjen viranomaisten antamien asiakirjojen hyväksymistä rajat ylittävissä tilanteissa.

Neuvottelut jatkuvat unionipetosdirektiivistä ja Euroopan syyttäjänviraston perustamisesta. EPPO:n osalta neuvoston oikeuspalvelu vahvisti ehdotetun toimivaltaratkaisun olevan oikeusperustan mukainen. Neuvoston jälkeen komissio käynnistää selvityksen siitä, paljonko jäsenvaltioissa on ALV-petoksia ja minkä suuruisia nämä ovat.

Puola ja Unkari estivät yksimielisen päätöksenteon aviovarallisuutta ja rekisteröityjen parisuhteiden varallisuusoikeuksia koskevien asetusten osalta. Vaikuttaa siltä, että nämä perheoikeudelliset asetukset tullaan hyväksymään ns. tiiviimmän yhteistyön instrumentteina.

Useiden jäsenvaltioiden vaatimuksista huolimatta komissio ei tule antamaan uutta direktiiviehdotusta teletunnistetietojen tallentamisesta EUT:n Data Retention-tuomion jälkeen.

Ministeri Lindström kertoi oikeusministereiden lounaalla komissaari Jourovan pyynnöstä Suomen maahanmuuttotilanteesta, siihen liittyvistä ilmiöistä sekä kotouttamistoimenpiteistä. Oikeusministerit tullevat myös myöhemmissä kokouksissa jatkamaan keskustelua maahanmuuttoon liittyvistä oikeusasioista, vihapuheen torjumisesta sekä digiaikaan liittyvistä rikosoikeudellisen yhteistyön haasteista.

1. **A-kohtien hyväksyminen**
   14545/15 OJ/CONS 70 JAI 917 COMIX 627

   Lainsäädäntöasiat

2. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansalaisten ja yritysten vapaan liikkuvuuden edistämisestä yksinkertaistamalla tiettyjen yleisten asiakirjojen hyväksymistä Euroopan unionissa sekä asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta
   - Poliittinen yhteisymmärrys

PJ ja KOM lyhyiden puheenvuorojen jälkeen hyväksyttiin ilman keskustelua poliittinen yhteisymmärrys asetuksesta koskien julkisten asiakirjojen hyväksymistä rajat ylittävissä tilanteissa. Asetuksen tarkoituksena on edistää vapaata liikkuvuutta ja vähentää hallinnollista taakkaa. EP on hyväksynyt tekstin 12.11. Coreper vahvistanut sen 25.11. Asetusehdotus viimeistellään juristilingvistikokoonpanossa, jonka jälkeen se hyväksytään lopullisesti A-kohtana jossakin tulevassa neuvoston kokouksessa.

3. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin
   - Tilanneselvitys
     14281/15 DROIPEN 149 JAI 877 GAF 51 FIN 784 CADREFIN 76 CODEC 1546 + COR 1

PJ kertoi olevan selvää, että ALV-petoksia koskevassa kysymyksestä tarvitaan kompromissi EP:n kanssa ja että ALV-petokset on jollakin tavoin huomioitava direktiivissä. KOM muistutti kannastaan, jonka mukaan ALV-petosten tulee sisältyä direktiivin soveltamisalaan. KOM luottaa siihen, että tuleva pj-maa NL jatkaa asian käsittelyä. Jäsenvaltiot eivät käyttäneet puheenvuoroja.

4. Ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan syyttäjänviraston perustamisesta
   - Osittainen yleisnäkemys
     14718/15 EPPO 47 EUROJUST 199 CATS 129 FIN 858 COPEN 334 GAF 53

PJ esitteli asiakirjan toivoen, että jäsenvaltiot voisivat hyväksyä asiakirjan liitteissä 1 ja 2 ehdotetun tekstin neuvoston osittaiseksi yleisnäkemykseksi asetusehdotuksen tietyistä artikloista. Liitteessä 3 esitetty artikla oikeussuojakeinoista annetaan vain tiedoksi, tätä asiaa tulee vielä tarkastella tarkemmin. Arvioi, että mikä tahansa tekstiin vielä tehtävä muutos vaarantaisi herkän kompromissin.

KOM totesi, että asiakirja ei sen mielestä ole hyvässä tasapainossa. Liitteessä 1 oli huolissaan kahdesta seikasta: EPPO:n tulisi olla toimivaltainen myös silloin, jos rangaistusmaksimit PIF-rikoksessa ja liitännäisrikoksessa ovat yhtäläiset (=BE). Kohtaan 20(3(aa)) tulisi lisäksi sisällyttää myös vahinkokriteeri. Lisäksi informointivelvoitetta kohdan 20(3) suhteen tulisi lisätä, tähän kohtaan tulisi siksi viitata kohdassa 19(5) (=RO tuki). Hyväksyi liitteessä 2 esitetyn ja lähestymistavan liitteessä 3.

Lähes kaikki jäsenvaltiot käyttivät puheenvuoron. Keskustelussa monet antoivat yleistä, joskin monelta osin varovaista, tukea PJ:n kompromissille (DE, FR, AT, HR, PT, CY, ES, SL, LT, LV, HU, BG, CZ, EL, SE), mutta monet toivat esiin myös lukuisia yksityiskohtaisia huolia. PL totesi sillä olevan vielä kysymyksiä ehdotettujen artiklojen käytännön toimivuudesta. Asiaa on pohdittava vielä myös suhteessa unionipetosdirektiiviin. Puolassa on 2000 unionipetosasiaa vuodessa.

FI kiitti puheenjohtajaa Suomen huolien huomioimisesta, vaikka katsoikin, että lopullinen kanta asetusehdotukseen voidaan muodostaa vasta siinä vaiheessa, kun asetuksen muistakin artikloista on selvyys. Toivoi neuvoston oikeuspalvelun (NOP) lausuvan siitä, onko EPPO:n toimivaltaa koskeva sääntely nyt asetuksen oikeusperustan mukainen, ottaen erityisesti huomioon järjestäytynyttä rikollisuutta koskeva lisäys kohdassa 17(1a).

NOP vastasi suoraan FI toiveeseen, halusi puhua erityisesti kohdasta 17(2). Piti alaviitteessä 4 tehtyä selvennystä toimivaltakysymyksen kannalta keskeisenä. Erityisesti katsoi olevan tärkeää, että rikosten erottamattomuuden osalta viitataan EUT:n oikeuskäytäntöön. Olennaista on ns. ”preponderance” -kriteeri, jota alaviite hyvin kuvastaa. Katsoi asiakirjassa ehdotetun ratkaisun olevan oikeusperustan mukainen.

Komission tapaan pettymystä kompromissiin ilmaisi IT, joka epäili, etteivät ratkaisut toimi käytännössä. EPPO:n toimivallasta on tulossa liian heikkoa ja liian suppeaa. Myös FR jakoi IT huolia EPPO:n rajoitetusta toimivallasta, koska FR olisi toivonut kunnianhimoisempaa tekstiä. FR piti ehdotettua ratkaisua kuitenkin käytännöllisenä tapana viedä asiaa eteenpäin, joten PJ:n kompromissiesitys on tervetullut. Samoin BG. Komission linjoilla oli myös BE, joka tuki kyllä toista liitettä ja kolmannen liitteen ratkaisua, mutta suhtautui epäillen liitteeseen 1. Arvioi, että eri neuvostoissa sovitut paketit eivät välttämättä sovi yhteen. Oli silti tyytyväinen PJ:n ponnistuksiin.

Keskustelussa nousi esiin myös kysymys siitä, tuleeko EPPO:n toimivaltaa määrittävään unionipetosdirektiiviin viitata ”dynaamisesti” vai ”staattisesti”. Dynaamista viittausta tukivat RO ja BG, staattista SE, HU ja UK (joka samalla muistutti, ettei sillä ole mitään aikomusta liittyä EPPO:on). SL piti tärkeänä, että ratkaisu säilyy vielä avoimena.

Tuleva PJ-maa NL vakuutti jatkavansa neuvotteluja nyt pöydällä olevan ehdotuksen pohjalta. Muistutti, että NL parlamentti suhtautuu EPPOon hyvin kriittisesti, mutta arvioi ehdotuksen liikkuvan oikeaan suuntaan.

KOM katsoi, että tavoitteena pitäisi olla tehokas EPPO, joka tuo lisäarvoa. Enää ei pitäisi heikentää EPPO:n toimivaltaa. Yksi kysymys tähän liittyen on myös EPPO:n toimivalta ALV-petoksissa. Komissio on lähettämässä jäsenvaltioille pian neuvoston jälkeen kyselyn siitä, kuinka paljon jäsenvaltioissa on ALV-petoksia ja minkä suuruisia nämä ovat.

PJ totesi yhteenvetonaan, että keskustelu osoitti, että neuvostossa ollaan hyvin lähellä osittaista yleisnäkemystä nyt esillä olevista kysymyksistä. Työtä on silti vielä paljon, ja mistään ei ole sovittu ennen kuin kaikesta on sovittu. Arvioi, että valittu työskentelytapa pakettiratkaisuista on ollut oikea. Arvioi, että tekstille on hyvin laajaa tukea. Siksi toivoi hyväksyttävän, että tämä teksti toimii perustana tuleville keskusteluille.

5. Ehdotus neuvoston asetukseksi tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta laista sekä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa
   - Poliittinen yhteisymmärrys

   14655/15 JUSTCIV 278, 14651/15 JUSTCIV 276 + COR 1

6. Ehdotus neuvoston asetukseksi tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta laista sekä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta rekisteröityjen parisuhteiden varallisuusoikeudellisia vaikutuksia koskevissa asioissa
   - Poliittinen yhteisymmärrys

   14655/15 JUSTCIV 278, 14651/15 JUSTCIV 277

PJ ja KOM esittelivät asetusehdotukset ja niiden hyödyt kansalaisille.

Puola ja Unkari ilmoittivat, etteivät ne hyväksy PJ:n esitystä rekisteröityjen parisuhteiden varallisuusoikeuksia koskevasta asetuksesta, mikä esti yksimielisyyttä vaatineen päätöksenteon asiassa.

PL perusteli kantaansa subsidiariteettiperiaatteella ja sillä, ettei EU-tasolla pidä puuttua jäsenvaltioiden perheoikeudellisiin periaatteisiin. PL viittasi yhdessä Unkarin kanssa Coreperissa 25.11. tekemään tekstiehdotukseen. PL toivoo, että aviovarallisuutta koskeva asetus voitaisiin kuitenkin hyväksyä, koska kyse on kahdesta eri instrumentista. Jos näin ei tapahdu, Puola ei pidä ongelmallisena sitä, että muut maat siirtyvät asiassa tiiviimmän yhteistyön vaiheeseen. Puola sai tukea vain Unkarilta, joka korosti perheen olevan osa kansallista identiteettiä, jota tulee kunnioittaa. Unkarin mielestä rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteita koskeva asetus merkitsisi epäsuoraa harmonisointia ja johtaisi siihen, että myös varallisuusoikeuksien perustana oleva rekisteröityjen parisuhteiden instituutio käytännössä hyväksyttäisin. Siksi Rooma III-asetuksen 13 artiklan mukainen ratkaisu toimisi myös tässä yhteydessä.

Pj pyysi muita jäsenvaltioita puheenvuoroissaan ottamaan kantaa pj:n asetusehdotuksiin sekä siihen, miten asiassa edettäisiin ottaen huomioon, että PL ja HU eivät hyväksy tekstejä. PJ kuitenkin korosti, ettei kahden asetuksen erottaminen toisistaan ole vaihtoehto, vaan ehdotukset käsitellään yhtenä pakettina.

Kaikki muut jäsenvaltiot, ml. Suomi, totesivat hyväksyvänsä asetusehdotukset PJ:n esittämässä muodossa. Lähes kaikki puheenvuoron käyttäneet maat totesivat pettymyksensä siihen, ettei yli neljä vuotta jatkuneiden neuvottelujen jälkeen ole saavutettu yksimielisyyttä neuvostossa tässä kansalaisten elämää helpottavassa asiassa.

DE totesi syvän pettymyksensä ja muistutti, että kyse on varallisuusoikeudellisista asetuksista, eikä neuvottelujen aikana ole missään vaiheessa tehty arvoarvostelmia parisuhdeinstituutioista. EU-tasolla ei puututa siihen, miten avioliitto jäsenvaltioissa määritellään. Nyt puhutaan siitä, mitä oikeusvaikutuksia seuraa, kun eri maista olevat parit liikkuvat maasta toiseen. Asiassa on jo tehty paljon kompromisseja, eikä Saksa ole enää valmis joustamaan. Asetuksia ei myöskään saa erottaa toisistaan. DE ehdotti siirtymistä tiiviimpään yhteistyöhön, koska kyse on vapaan liikkuvuuden turvaamisesta ja alalla tarvitaan eurooppalaiset säännöt. Samoilla linjoilla myös FR: asetuksilla ei puututa kansalliseen perhelainsäädäntöön, vaan luodaan ennustettavuutta ja oikeusvarmuutta perheille ja aviopareille varallisuusasioissa.

Valmiutensa edetä tiiviimpään yhteistyöhön totesivat selkeästi DE, FR, IT, MT, AT, EL, myös monet muut ilmaisivat valmiutensa harkita asiaa.

Myös muut puheenvuoron käyttäneet jäsenvaltiot ilmaisivat pettymyksensä ja korostivat kahden asetuksen hyväksymistä pakettina (SE, IT, SL, MT, AT, CZ, PT, CY, EL, RO). SL totesi, ettei sillä ole sympatiaa Puolan ja Unkarin esittämiä argumentteja kohtaan: emme sääntele moraalia tai instituutiota, vaan varallisuusoikeuksia. CZ muistutti, että tunteet ja sisältö pitäisi pystyä erottamaan toisistaan, vaikka useat jäsenvaltiot tarkastelevat avioliittoa eri näkökulmista. CZ piti outona sitä, että maat, joiden kansalaiset merkittävästi hyödyntävät vapaata liikkuvuutta, blokkaavat vapaata liikkuvuutta edistävän päätöksenteon. Myös FI totesi hyväksyvänsä PJ:n kompromissin, jossa Suomen mielestä otetaan huomioon kansalliset erityispiirteet; asetukset hyväksyttävä pakettina. Kompromissipaketin hyväksyivät myös ES ja IE.

LV totesi perheoikeudellisen lainsäädännön olevan arkaluonteinen ala. Rekisteröityjä parisuhteita ja samaa sukupuolta olevien avioliittoja ei tunnusteta kaikissa jäsenvaltioissa. Myös Latvian perustuslain mukaan avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto. PJ:n kompromissiesitys asetuksista on optimaalinen, eikä LV halua siitä perääntyä, jos neuvotteluja vielä jatketaan. SK totesi olevansa perheoikeudellisissa asioissa konservatiivinen maa, joten sillä on ymmärrystä PL ja HU kannoille. Vapaa liikkuvuus on kuitenkin perustavanlaatuisen tärkeää, ja tätä on kehitettävä. Siksi myös SK tukee PJ:n esittämää kompromissia pakettina.

ES totesi kyllä ymmärtävänsä pyrkimyksiä välttää harmonisointia kansallisen lainsäädännön alaan kuuluvissa asioissa. Piti tiiviimpää yhteistyötä tienä eteenpäin, mutta näki siinä myös ongelmia. EE totesi epäilevänsä tiiviimmän yhteistyön instrumenttia; sen tuloksena on lähinnä kv.oikeusjuristien vapaa liikkuvuus. Samalla EE kuitenkin totesi olevansa juuri liittymässä Rooma III-asetukseen, joka on ensimmäinen perheoikeuden alan tiiviimmän yhteistyön instrumentti. BG totesi odottavansa PJ:lta ehdotuksia etenemisestä.

Tuleva PJ-maa NL totesi hyväksyvänsä kompromissipaketin. Jos nykyinen PJ ja KOM katsovat, että tiivistetty yhteistyö on oikea tie eteenpäin, NL on valmis jatkamaan työtä tältä pohjalta.

UK totesi, ettei se osallistu näihin instrumentteihin (opt-out), mutta viittasi Coreperissa jättämäänsä lausumaan.

KOM totesi, että keinot yksimielisyyden saavuttamiseksi on käytetty loppuun. KOM kiitti pj-maata tehdystä työstä. Kuten jotkut totesivat, tiivistetty yhteistyö merkitsee epäonnistumista siinä, että hyödyt jaettaisiin kaikkien EU-kansalaisten kanssa. Tämä koskee erityisesti niitä 2 miljoonaa Puolan ja 200 000-300 000 Unkarin kansalaista, jotka asuvat muualla EU:ssa kuin kotimaassaan. KOM johtopäätös on, että neuvoston enemmistö ei kuitenkaan halua luovuttaa ja tiivistettyä yhteistyötä tuetaan. Rohkaisee NL jatkamaan tältä pohjalta tavoitteena laajin mahdollinen yhteistyö. Perussopimuksen mukaan vähintään 9 jäsenvaltioita tulee saada mukaan. KOM tukee työtä, mahdollisimman laaja yhteistyö on tärkeä tavoite.

PJ totesi, että kaikki jäsenvaltiot Puolaa ja Unkaria lukuun ottamatta tukevat asetusten hyväksymistä, koska ne näkevät asetusten tuomat hyödyt. Yksimielisyyttä ei saavutettu tänään, eikä sellaista ole näköpiirissäkään. Tiivistetty yhteistyö on nostettu esiin, paketti on säilytettävä. Kompromissitekstit antavat tähän pohjan. Tietyt muodollisuudet täytettävä, kuten KOM sanoi.

7. Muut asiat

- Syyttömyysolettamaa koskevasta direktiivistä on saavutettu trilogeissa sopu, asia etenee EP:n äänestykseen ja sitten A-kohtana neuvostoon.

- Lasten prosessuaalisia oikeuksia koskevan direktiivin osalta pyritään vielä tämän vuoden aikana ratkaisuun EP:n kanssa. Avoimena on erityisesti artikla 6 oikeus asianajajaan.

- Tietosuojauudistuksen (asetus ja direktiivi) osalta tavoitteena on edelleen ratkaisu vuoden loppuun mennessä. KOM totesi uskovansa, että tavoitteessa pysytään.

- KOM laatimassa maahanmuuttokriisiin liittyen yhteenvedon lasten asemasta.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

8. A-kohtien luettelon hyväksyminen

9. Muuttoliikekriisi: oikeudellinen yhteistyö ja muukalaisvihan torjunta
   - Jatkotoimet
   14716/15 JAI 925 CATS 127 ASIM 159 COPEN 333 FREMP 279 JAIEX 79

   PJ esitteli asiakirjan kertoen, että asiakirjassa kuvataan jo tehdyt tai aloitetut toimenpiteet.

KOM kiitti PJ:aa tärkeästä aiheesta. Kertoi, että he ovat perustamassa korkean tason työryhmää rasismin ja muukalaisvihan vastustamisesta. He ovat lisäksi juuri myöntäneet 5 400 000 euroa rasismin ja muukalaisvihan vastaisten hankkeiden rahoittamiseen. Prioriteettina säilyy myös edelleen alaikäisten maahanmuuttajien suojeleminen.

Eurojust (presidentti Koninckx) kertoi järjestävänsä 11.12.2015 korkean tason seminaarin, jossa yhtenä aiheena on maahanmuuttoon liittyvät oikeudelliset kysymykset. Tämän jälkeen 16.12. Koninckx vierailee Kreikassa, jossa aiheena on Kreikassa aloitettujen maahanmuuttajiin liittyvien rikosprosessien tukeminen. Ensi vuonna 4.-5.2.2016 Eurojust järjestää seminaarin niille syyttäjille, jotka erikoistuvat ihmiskauppakysymyksiin. Lopuksi arvioi pitkän tähtäimen tavoitteena, että tulevaisuudessa tulisi olla laittomaan maahanmuuttoon erikoistunut Euroopan laajuinen syyttäjäverkosto.

Euroopan tuomarikoulutusverkoston (EJTN) edustaja esitteli lyhyesti verkoston toimintaa, kertoi koulutuksesta saatujen kokemusten olevan rohkaisevia.

AT jätti kirjallisen lausuman maahanmuuttotilanteeseen liittyen. Korosti suullisessa puheenvuorossaan tilanteen vaikeutta, arvioi, että ulkorajojen vahvistaminen tulee olla ensisijainen prioriteetti, jotta voidaan vahvistaa vapauden, oikeuden ja turvallisuuden alue. Kun ihmiset sitten ovat Euroopassa, näiden pitää voida nauttia eurooppalaisista vapauksista ja oikeuksista. Totesi, että pitää olla reilu taakan- ja pakolaisten jako maahanmuuttotilanteen yksittäisille jäsenvaltioille tuoman taakaan rajoittamiseksi. Nämä maahanmuuttoon liittyvät isot kysymykset tulee ratkaista, jotta esimerkiksi rikollisjärjestöt eivät voi hyötyä tilanteesta. SI ymmärsi, että oikeusministerit eivät ole normaalisti niinkään keskustelleet tästä aiheesta. Tuki kuitenkin AT:n edellä esittämää. Laillisuusperiaatetta tulee vahvistaa, jotta lakia ei voitaisi poikkeustilanteissakaan jättää noudattamatta.

PJ tiivisti, että tämä lienee ajankohtainen aihe myös tulevaisuuden PJ-maille.

10. Taistelu verkossa esiintyvien vihapuheiden torjumiseksi
    - Keskustelu

    DS 1618/15

Asiasta keskusteltiin lounaalla, jota varten PJ jakoi IT-yritysten kanssa toteutetusta dialogista. Komissaari Jourovan pyynnöstä ministeri Lindström kertoi tässä yhteydessä Suomen maahanmuuttotilanteesta, tämän synnyttämistä ilmiöistä, ml. vihapuhe ja väkivaltaiset teot sekä kotouttamistoimenpiteistä Suomessa. Ministeri nosti esiin myös yhteiskunnan arvoihin ja sääntöihin sitoutumisen ja kertoi hallituksen valmistelevan parhaillaan uutta, konkreettista maahanmuuttopoliittista toimintaohjelmaa.

11. Tehokkaan rikosoikeuden varmistaminen digitaaliaikana: mitä tarvitaan?
    - Tilannekatsaus

    14369/15 JAI 895 COPEN 319 DROIPEN 150 CYBER 110

PJ esitteli asiakirjan katsoen, että nyt kuultavat puheenvuorot auttavat tulevia puheenjohtajamaita suuntaamaan tulevia keskusteluja.

KOM piti aihetta erittäin tärkeänä viitaten myös eurooppalaisen tutkintamääräysdirektiivin (EIO) merkitykseen tässä suhteessa. Toivoi, että EIO pannaan täytäntöön mahdollisimman nopeasti ja mainitsi heidän järjestävän tähän liittyvän asiantuntijakokouksen tammikuun lopussa. Katsoi lisäksi, että vastavuoroinen tunnustaminen ei voi olla ainut tapa päästä käsiksi

informaatioon nykyaikana. Siksi jotkut jäsenvaltiot, kuten myös esimerkiksi USA, tuntuvat kannattavan suoraa yhteydenpitoa viranomaisilta yrityksille, ainakin tietyissä tapauksissa. Katsoi, että tätä pitää pohtia EU:n tasolla tarkkaan. Mainitsi Budapestin yleissopimuksessa yritetyn säännellä myös tästä, mutta arvioi, että mitään yhteistä eurooppalaista lähestymistapaa ei tällä hetkellä ole. Ehdotti tuotavan yhteen käytännön asiantuntijat sen pohtimiseksi, miten voidaan yhdistää perusoikeudet, oikeusvaltioperiaate ja tehokas tutkinta.

Asiasta käytiin lyhyt keskustelu, jossa korostettiin erityisesti eurooppalaisen tutkintamääräysdirektiivin täysimääräistä implementointia jäsenvaltioissa, vuoropuhelua yritysten kanssa, ”loss of location” .tilanteiden ratkaisemista, oikeusapuinstrumenttien käytön tehostamista sekä USA-yhteistyötä. Keskustelussa tuotiin esiin myös pohdinta mahdollisesta kv.instrumentista. EU-tasolla toivotaan asiantuntijayhteistyötä keskustelun jatkamiseksi.

Aiheeseen palataan tammikuun epävirallisessa ministerikokouksessa.

12. Teletunnistetietojen säilyttäminen

- Keskustelu
  14677/15 GENVAL 64 COPEN 330 DROIPEN 159 JAI 924

  PJ esitteli neuvostolle jaetun asiakirjan ja pyysi jäsenvaltioita ottamaan kantaa siihen, ovatko jäsenvaltiot sitä mieltä, että sähköisen viestinnän tunnistetietojen yleinen tallentaminen on edelleen sallittua sekä siihen, pitäisikö teletunnistetietojen tallentamisessa harkita eurooppalaista vastausta ja pyytää komissiolta uutta lainsäädäntöehdotusta asiassa.

  KOM totesi, ettei se tule antamaan uutta ehdotusta teletunnistetietojen tallentamisesta. KOM katsoo, että EUT:n kumottua asiaa koskevan direktiivin sääntely asiasta on kansallinen asia.

  Neuvoston oikeuspalvelu käytti pitkän puheenvuoron, jossa se kertasi EUT:n tuomion sisältöä. EUT ei kieltänyt teletunnistetietojen tallentamista, mutta asetti tallentamista koskevalle sääntelylle tiettyjä edellytyksiä. Neuvoston oikeuspalvelun mielestä asiassa tarvittaisiin uusi direktiivi, ja NOP uskoo, että EUT:n asettamat kriteerit on mahdollista täyttää.

  Lähes kaikki jäsenvaltiot käyttivät puheenvuoron. Keskustelussa korostettiin, ettei EUT todennut, että teletunnistetietojen tallentaminen sinänsä olisi laitonta. Sen sijaan EUT asetti tallentamiselle tiettyjä edellytyksiä. Muutamat jäsenvaltiot kertoivatkin uudistaneensa tai parhaillaan uudistavansa kansallista sääntelyä teletunnistetietojen tallentamisesta (SL, BE, NL, ES, BG, DE). Myös Suomi kertoi kansallisesta lainsäädännöstään, jonka uudistamisessa EUT:n tuomio otettiin vakavasti huomioon. Suomen lainsäädäntö asettaa tietojen säilyttämiselle kumottua direktiiviä olennaisesti tiukempia vaatimuksia (esim. säilytysvelvollisten teleyritysten määrän rajaaminen, säilytysaikojen porrastaminen). Ministeri Lindström totesi myös, että teletunnistetietojen saannin ja säilyttämisen yhdenmukaistaminen EU:ssa voisi helpottaa rajat ylittävää yhteistyötä rikostorjunnassa; toisaalta EU-tuomioistuin on oikeuskäytännössään käsitellyt laajasti niitä perusoikeushaasteita, joita asiaan liittyy.

  Komission varovainen suhtautuminen sai joiltakin jäsenvaltioilta ymmärrystä. Reilu kymmenkunta jäsenvaltiota piti kuitenkin lainsäädäntökehikon fragmentoitumista ongelmallisena, ja pitivät asiassa eurooppalaista lähestymistapaa, ml. uutta direktiiviä, tarpeellisena. Useissa puheenvuoroissa kuitenkin todettiin, että EUT:ssa on vireillä myös

muita teletunnistetietojen tallentamiseen liittyviä tapauksia (Tele2), joiden ratkaisua on tarkoituksenmukaista odottaa. Jotkut maat eivät pitäneet uutta direktiiviä tarpeellisena. Kokouksessa ehdotettiin myös jäsenvaltioiden tiedonvaihdon tiivistämistä.

PJ veti keskustelun yhteen toteamalla, ettei EUT:n teletunnistetietojen tallentamista koskeva tuomio estä asiaa koskevaa sääntelyä. PJ:n mukaan suuri osa puhuneista kannatti uutta EU-instrumenttia, vaikka monet viittasivatkin tarpeeseen ensin odottaa EUT:n tulevia ratkaisuja.

13. Muut asiat

a) Suhteet Yhdysvaltoihin
PJ ja KOM tiedottivat lounaalla lyhyesti EU:n ja Yhdysvaltojen oikeus- ja sisäasioiden alan ministerikokouksesta 13. marraskuuta 2015 sekä komission keskusteluista Safe Harbour-järjestelmän vahvistamiseksi EUT:n Schrems-tuomion valossa.
b) Länsi-Balkanin ministerikokouksessa 7.-8.12. keskitytään ensimmäisenä päivänä maahanmuuttovirtoihin ja terrorismin torjuntaan sekä tuliaseiden saatavuuden rajoittamiseen Länsi-Balkanilla. Toisena päivänä keskustellaan oikeusaiheista, ml. siitä, miten voidaan varmistaa oikeusjärjestelmän neutraalius ja puolueettomuus.
c) Kokouksen lopuksi NL esitteli tulevan PJ-kautensa ohjelmaa. Arvioi pääasiallisiksi haasteiksi terrorismin ja maahanmuuton, lisäksi toteuttavat turvallisuusagendaa. NL varaa useita ylimääräisiä OSA-neuvostopäiviä, jotka pidetään tarpeen mukaan. NL prioriteetteihin kuuluvat uhrien oikeudet, oikeuslääketieteellisen alueen (forensic area) kehittäminen ja kyberrikollisuuden vastainen taistelu.

Suomen edustajat
Ministeri Lindström, kansliapäällikkö Astola, PE Vierros-Villeneuve sekä muu virkamiesvaltuuskunta.

Asiakirjat
Asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat	aineellinen rikosoikeus, Euroopan syyttäjävirasto (EPPO), oikeus- ja sisäasiat, perheoikeus, perusoikeudet, tietosuoja, siviilioikeus
Hoitaa	**LVM, OM, SM, UM, VM**
Tiedoksi	EUE, MAVI, MMM, OKM, PLM, STM, TEM, TPK, TRAFI, TULLI, VNK, YM